

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 46436
Nom: Evolució de la delinqüència i criminologia evolutiva
Cicle: Màster Universitari Oficial
Crèdits ECTS: 5
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
2247 - Màster Universitari en Criminologia i Seguretat	Facultat de Dret	1	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
2247 - Màster Universitari en Criminologia i Seguretat	Metodologia, anàlisi de la informació i avaluació de polítiques públiques	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

GUARDIOLA GARCIA JAVIER

RESUM

L'assignatura "Evolució de la delinqüència i Criminologia evolutiva" de 5 ECTS s'integra en el mòdul obligatori metodològic del Màster. El seu objecte és l'aproximació a la delinqüència, a les seues causes i la seua gestió pel sistema penal des d'una perspectiva longitudinal, a nivell col·lectiu i individual. Atén doncs, des de la perspectiva col·lectiva, a l'anàlisi longitudinal de l'evolució de la criminalitat, identificant els canvis i analitzant les seues causes. I, des de la perspectiva individual, atén la diversitat de carreres criminals i pretén explicar des d'una perspectiva dinàmica i evolutiva la propensió criminal. El professorat que imparteix l'assignatura procedeix de les àrees de Dret penal, de Psicologia evolutiva i de l'Educació i de Sociologia.

CONEIXEMENTS PREVIS**RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ**

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No s'han especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENTATGE

-

Analitzar críticament la gestió del fenomen criminal des de l'Administració de Justícia i des de la Seguretat pública i privada.

Aplicar a supòsits pràctics coneixements en matèria de Criminologia i Seguretat, en termes d'optimització a nivell expert, seleccionant de forma àgil i qualificada la problemàtica del cas i la informació pertinent, avaluant les seues implicacions i considerant les circumstàncies de la solució proposada en el context en què ha de ser aplicada.

Conèixer l'evolució de la criminalitat i contextualitzar els seus canvis i la seua incidència en matèria de seguretat i de por al delicte i alarma social, des d'una elevada competència en l'anàlisi i contrast d'esta informació.

Desenvolupar la labor professional i investigadora des del respecte als drets fonamentals i d'igualtat entre hòmens i dones, la promoció dels Drets Humans i els principis d'accessibilitat universal i disseny per a tots, d'acord amb els valors propis d'una cultura de pau i de valors democràtics.

Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i / o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.

Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.

Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants siguen capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.

Saber treballar en equip amb eficàcia i eficiència, particularment en contextos d'interdisciplinarietat.

Ser capaç de seleccionar, obtindre, processar i interpretar informació criminològica, triangulando i contrastant informació complexa a nivell especialitzat.

Ser capaços d'analitzar de forma crítica tant el seu propi treball com les aportacions d'altres persones, contemplant en conjunt i tenint en compte els distints aspectes i les implicacions de les decisions i opcions adoptades, sabent triar o aconsellar les més convenients dins de l'ètica, la legalitat i els valors de la convivència social.

Ser capaços de buscar, seleccionar, ordenar, analitzar i sintetitzar la informació, seleccionant i contrastant aquella que resulta pertinent per a la presa de decisions, elaboració d'estratègies i assessorament.

Treballar en equip, argumentar, exposar públicament conclusions o dictàmens i expressar una opinió tècnica qualificada d'alt nivell en termes assumibles per a un auditori expert, en els àmbits específics de la

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Evolució de la delinqüència: la seua estimació a través de les estadístiques oficials i altres indicadors.

1. Anàlisi longitudinal de l'evolució de la delinqüència i del sistema penal.
2. Indicadors de delinqüència, anàlisi del sistema penal i de l'actitud social cap al delictes.
3. Continuisme i canvi en la delinqüència, en la seua percepció social i en la gestió de la qüestió criminal.
4. Canvis socials, canvis legals, política criminal i evolució de la delinqüència.
5. L'estadística oficial com a indicador: avantatges i limitacions.

2. Canvi social i delinqüència.

1. La perspectiva sociològica de la delinqüència. L'ecologia de la criminalitat. La delinqüència com triplement social:
2. arrels socials de la delinqüència i del comportament desviat. Normes socials, anomia social, cohesió i desigualtat social.
3. arrels socials de la percepció de la delinqüència: proximitat i distància social.
4. arrels socials de la codificació legal del comportament desviat. El caràcter social del procés de legislació. Idees socials sobre crim i càstig.
5. Causes i explicacions de la criminalitat i del comportament desviat. Explicar vs. comprendre.
6. Comparació transnacional i transhistòrica de la delinqüència. La creació social del normal, de la normalitat i del normatiu. Cultura, normes i societats.
7. Perspectives crítiques des de la criminologia.

3. El control urbà a les ciutats globals

1. Cultures de control a la Ciutat. Una història de violència.
2. Misericòrdia, higienisme, urbanisme i civisme com a cultures de control.
3. Transformació i conflicte urbà.
4. Identitats urbanes contemporànies.
5. Control, Seguretat i emocions.
6. Cossos, raó i progrés.
7. El disseny de la seclusió urbana en el segle XXI. Pobreses, marginalitat i gentrificació.
8. Rondant els carrers. Els paranys de l'etnografia urbana.
9. La fi de la policia? Reducció del conflicte i violència urbana.

4. Desenvolupament infanto-normatiu: perfils desadaptats i psicopatologia infantojuvenil.

1. La comprensió del desenvolupament normatiu infantil proporciona la revelació del curs evolutiu adaptatiu que garanteix qualitat de vida en etapes posteriors. No obstant això, la investigació ha posat en relleu que de la mateixa manera que existeixen factors (protectors) que afavoreixen el creixement ajustat a les necessitats de la nostra societat, també existeixen factors de risc que reforcen perfils desadaptats. El grau de desadaptació d'un perfil ve determinat principalment pels dèficits en regulació emocional que presente l'individu. És d'interés per a aquesta assignatura estudiar certs quadres clínics de la psicopatologia infantojuvenil el dèficit principal de la qual es troba en la regulació emocional i que guarden una estreta relació amb conductes delictives i desadaptadas que ja es troben en les etapes infantesa i adolescència. És substancial subratllar la importància de les estratègies de socialització i disciplina que els adults (tant en context familiar com escolar) empen amb els joves, atenent especialment aquells casos amb quadres desadaptats.

5. Carrera delictiva: trajectòries i factors de rellevància. Els antecedents criminals: traçabilitat i rellevància per al sistema jurídic.

1. Carreres delictives: concepte, tipologies, factors rellevants. Historial i risc: aproximació crítica.
2. Carrera delictiva i sistema penal: els antecedents penals. Antecedents i Justícia Penal Juvenil. Antecedents i Justícia Penal per a adults. Traçabilitat d'antecedents en Justícia penal juvenil i per a adults. Registre d'antecedents. Conseqüències jurídiques dels antecedents delictius.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Tutories	10,00
Teoria	40,00
Total hores	50,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	20,00
Estudi i treball autònom	55,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	0,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	75,00

METODOLOGIA DOCENT

L'assignatura s'imparteix en modalitat presencial; les classes teòriques incorporaran manifestacions aplicades de l'objecte d'anàlisi, i es combinaran el format expositiu amb sessions de seminari o de conferència i debat. Podrà demanar-se als alumnes que preparen i realitzen exposicions en classe.

AVALUACIÓ

L'avaluació de l'assignatura es farà mitjançant dos assajos crítics (40% de la nota) i examen a realitzar en les dates que s'assenyalen per la Comissió de Coordinació Acadèmica (60% de la nota).

Els assajos, d'unes 5 pàgines, hauran de versar sobre algun dels temes que s'indicaran a l'inici de l'assignatura.

L'examen es compondrà de preguntes d'opció múltiple (test), i –en funció del desenvolupament concret del curs– podrà incloure preguntes de desenvolupament breu (limitat); s'informarà l'alumnat del format concret de l'examen amb antelació suficient per a facilitar la seua preparació.

Si per causes reglamentàriament establides (v.gr. força major) calguera realitzar un examen en data diferent de l'oficial, es podrà modificar la modalitat d'examen, garantint sempre el mateix nivell d'exigència i dificultat que en el realitzat a la resta del grup. En cas de no realitzar l'examen, encara que s'hagen presentat els assajos, la qualificació serà 'no presentat'.

BIBLIOGRAFIA

- Angulo, R. y otros (2010). Evaluación de la sintomatología negativista desafiante en niños de seis a ocho años: concordancia entre padres y maestros. *Psicothema*, 22, 455-459.
- Armas, M. (2007). Prevención e intervención ante problemas de conducta. estrategias para centros educativos y familias. Madrid: Wolters Kluwer.
- Barkley, R. A. (2002). Niños Hiperactivos. Cómo comprender y atender sus necesidades especiales. Barcelona: Paidós.
- Carr, E., Levin, L., McConnachie, G., Carlson, J. I., Kemp, D. C. y Smith, C. E. (1996). Intervención comunicativa sobre los problemas del comportamiento. Madrid: Alianza Editorial.
- Explotación por el INE del Registro Central de Penados y Rebeldes (2007-). Accesible en línea a través de INEbase en www.ine.es
- Fiscalía General del Estado (2005-): Memorias de la FGE. Disponibles en línea en www.fiscal.es
- Herzog, Benno (2016): Entender Crimen y Justicia. Valencia: Tirant lo Blanch.
- Ministerio del Interior (1998-): Anuarios estadísticos. Disponibles en línea en www.mir.es
- Requena Espada, L. (2014): Principios generales de Criminología del Desarrollo y las carreras criminales. JMBosch Editor.
- Cid Moliné, J. (2008). El incremento de la población reclusa en España entre 1996-2006: Diagnóstico y remedios. *Revista Española de Investigación Criminológica*, n. 6.
- García España et al. (2009). Encuesta a víctimas en España. Málaga: Obra Social Cajasol e IAIC; distribuye Tirant lo Blanch.
- García España et al. (2010). Evolución de la delincuencia en España: Análisis longitudinal con

- encuestas de victimización. Revista Española de Investigación Criminológica, n. 8.
- Aucejo Navarro, J.M. y Guardiola García, J.: ¿La delincuencia juvenil en España: cifras y datos de la estadística oficial (2002-2016)¿, en ReCrim 2018: 18-96. Accesible en línea en <https://roderic.uv.es/handle/10550/82319>
  - Fernández González, M. (2014). Matar al Chino¿: entre la revolución urbanística y el asedio urbano en el barrio del Raval de Barcelona. Barcelona¿: Virus.
  - Foucault, M. (1976). Del poder de soberanía al poder sobre la vida. Dejar morir y hacer vivir. In Genealogía del racismo. De la guerras del racismo al racismo de Estado (1992nd ed., pp. 193¿214). Madrid: Ediciones la Piqueta
  - Guardiola García, J.: ¿Desarrollo e implantación del Derecho penal de menores en España¿, InDret 4.2022, págs. 112-149.
  - Guardiola García, J.: ¿Introducción¿, y ¿Veinte años de responsabilidad del menor en el sistema penal español: un análisis desde las cifras oficiales¿ en J. Guardiola García (coord.), Peligrosidad, sanción y educación: veinte años de Ley Orgánica de Responsabilidad Penal de los Menores, pp. 11-60 y 201-246. Tirant lo Blanch, 2023.
  - Guardiola García, J.: ¿La responsabilidad penal del menor en España: mapa de una realidad geográficamente diversa a partir de la estadística oficial¿, en ReCrim 2022: 1-312.
  - Guardiola García, J.: ¿Las penas comunitarias en el sistema español: sobre las `alternativas a la prisión¿¿, en Revista Electrónica de Ciencia Penal y Criminología, 26-04, 13 de febrero de 2024, 1-41. Accesible en línea en <http://criminet.ugr.es/recpc/26/recpc26-04.pdf>
  - Wacquant, L. (2012). Merodeando las calles¿:[trampas de la etnografía urbana]. In Cla-de-ma. Sociología. Barcelona: Gedisa.
  - Wacquant, L. (2011). El diseño de la seclusion urbana en el siglo XXI. Vitale, Alex S. et al. El Final del control policial. Madrid: Capitán Swing Libros, 2021. Print.